

POULLET, Prosper, burggraaf, hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Leuven, Belgisch staatsman (Leuven 5 maart 1868 - Leuven 3 december 1937).

Stamde af van een oude aristocratische familie, zoon van messire professor Edmond Poulet, Belgisch geschiedschrijver; studeerde humaniora bij de Jozefieten te Leuven (1879-'84) en rechten aan

de Katholieke Universiteit waar hij, in februari 1893, tot hoogleraar benoemd werd aan de Rechtsfaculteit en aan de School voor Politieke en Sociale Wetenschappen. Hij huwde op 2 augustus 1894 Jonkvrouw Marie-Louise de Monge, burggravin de Franeau. Uit dit huwelijk werden zes kinderen geboren.

P. Poulet door F. Huygelen (Kamer van Volksvertegenwoordigers).

Zijn politieke loopbaan was bijzonder succesvol en veelzijdig : provincieraadslid van Brabant (1900-'08); gemeenteraadslid van Leuven (1904-'11); volksvertegenwoordiger (1908-'37); minister van Kunsten en Wetenschappen (1911-'18); voorzitter van de Kamer (28 november 1918 - 16 november '19); minister van Spoorwegen en PTT (1919-'20); minister van Binnenlandse Zaken (1924-'25); eerste minister en minister van Economische Zaken (1925); minister van Justitie en minister van Landsverdediging (1926); minister van Binnenlandse Zaken (1932-'33) en minister van PTT (1932-'34); voorzitter van de Katholieke Unie (1934-'35); minister zonder portefeuille (1935-'36). Op 30 maart 1925 werd hij door koning Albert met de titel van burggraaf in de adelstand verheven.

Prosper Poulet had, zoals de meeste intellectuelen van zijn generatie, een volledig Franse opvoeding genoten. Hij leefde in een Franssprekend milieu en leerde op eigen kracht Nederlands. Gedurende de oorlog 1914-'18 onderging het politiek inzicht van Poulet in de Vlaamse kwestie een grote en blijvende evolutie die hem voortaan tot een voorman der V.B. en een leider der christendemocraten maakte. Het keerpunt was zijn verblijf in Nederland, waarheen hij door de regering van Le Havre afgevaardigd werd om zich met het vluchtelingenprobleem bezig te houden. Hij werd er vertrouwd met de aspiraties van Vlamingen uit alle standen. Hij leerde er ook de hoge beschaving en de politieke wijsheid van de Noordnederlanders en hun verwantschap met Zuid-Nederland beter kennen en waarderen. De ongehoorde toestanden waaronder de Vlaamse soldaten aan de IJzer te lijden hadden en die hem door zijn collega's A. van de Vyvere en J. Helleputte bij zijn terugkeer uit Nederland geopenbaard werden, wekten bij hem een gevoel van diepe verontwaardiging. Hij voelde zich onmachtig om tijdens de vijandelikheden algemene maatregelen te doen aannemen, maar spande zich in om al het individuele onrecht dat hem gesignaleerd werd te doen herstellen. In het verslag aan de koning dat het Koninklijk Besluit van 8 oktober 1916 voorafging, waarbij de landgenoten die aanvaard hadden les te geven

aan de door de Duitsers vernederlandste universiteit van Gent uit de nationale orden geschrapt werden, schreef hij dat de regering ervan overtuigd was, dat terstond na het sluiten van de vrede aan „de Vlamingen de volledige gelijkheid in rechte en in feite zal worden verzekerd, welke moet bestaan volgens de wens zelf van ons grondwettelijk verdrag”. Zodra de roes der bevrijding voorbij was, nam hij openlijk stelling voor het „minimumprogramma” dat Frans van Cauwelaert tijdens de oorlog in Nederland ontworpen had. Zijn „bekering” tot de Vlaamse zaak, zoals ze bleek uit zijn rede tijdens een volksbetoging te Leuven in augustus 1919, terwijl hij nog voorzitter van de Kamer was, werd begroet als een der meest hoopvolle gebeurtenissen in de Vlaamse strijd. Voortaan zou Poulet zich opstellen als vinnig en dapper verdediger van het Vlaams recht in en buiten het parlement. In 1922 was hij rapporteur van het wetsvoorstel op de vernederlandsing van de universiteit te Gent. Hij verzette zich tegen de splitsing der leergangen, maar om de tegenstanders tegemoet te treden keurde hij amendementen goed die de splitsing van de befaamde school van Burgerlijke Genie regelden. Na twee maanden debat werd het aldus gewijzigd project in de Kamer goedgekeurd. Dit succes, hoofdzakelijk aan Poulet te danken, prikkelde de tegenstanders die een grote anti-manifestatie te Brussel organiseerden, terwijl de Vlamingen - verdeeld als ze waren door de oppositie van de Frontpartij - onmachtig bleken te Brussel één tegenbetoging op touw te zetten.

In de Senaat werd art. 1 van het ontwerp dat het principe der vernederlandsing huldigde, verworpen. De regering-Theunis zag zich verplicht een transactievoorstel in te dienen. Zo kwam voor enkele jaren de zogenoemde Nolf-universiteit tot stand: een halfslachtige oplossing, die door de Vlaamse studenten geboycot werd. De Vlamingen moesten nog zeven jaren wachten, voordat eindelijk de regering-Jaspar - toen eenmaal de monetaire crisis voorbij was - een wetsontwerp ter tafel legde, dat de volledige vernederlandsing van de universiteit te Gent verwezenlijkte. Poulet werd opnieuw tot rapporteur aangesteld. De beslissende redevoering die hij in de Kamer uitsprak, gaf hem de gelegenheid zijn gedachten over het geheel der Vlaamse problematiek uiteen te zetten (zitting van 20 februari 1930).

Poulet beijverde zich om zijn inzichten in de opeenvolgende wetten van rechtsherstel te doen opnemen. De eerste wet die aan de beurt kwam, betrof het middelbaar onderwijs. Voordat hij de principes die de volledige vernederlandsing van het onderwijs inhielden, tot de zijne maakte, ijverde hij om overeenstemming tussen het vrij en het officieel onderwijs te verkrijgen. Hij beschouwde dit als een kwestie van elementaire eerlijkheid ten einde te beletten dat het vrij het officieel zou kunnen beconcurreren door niet strikt dezelfde taalregelingen te treffen. Als rapporteur van het regeringsontwerp nam hij, na enige aarzeling, de zienswijze over, dat de streektaal de voertaal moest zijn bij alle leervakken, zonder één uitzondering. Hij was er anderzijds niet voor te vinden het Nederlands als verplichte tweede taal in de Waalse provincies op te leggen.

De wet op het taalgebruik in bestuursaangelegenheden van 1932 werd niet door hem gerapporteerd.

Zij realiseerde in menig opzicht wat hij in 1930 voorgesteld had. In het centraal bestuur werd de kennis der twee talen voor de hogere ambtenaren niet meer geëist, maar de diensten zelf moesten tweetalig zijn. Dit moest zodanig georganiseerd zijn, dat de zaken integraal behandeld konden worden in de taal waarin ze ingediend waren.

Bij de bespreking van de wet op de vernederlandsing van het gerecht oefende hij kritiek uit op de bepaling die de vrijheid van de advocaten in het gebruik der taal beknotte, daar zij de rechten van de verdediging in het gedrang kon brengen. In 1928 was een wet op de taalregeling in het leger, gerapporteerd door Poulet, aangenomen. Ze voorzag de individuele en collectieve opleiding in de moedertaal van de soldaat. De soldaten zouden derhalve in taaleenheden - namelijk bataljons - worden ondergebracht. Deze wet werd door nieuwe bepalingen in 1938 aangevuld. Zo voltrok zich uiteindelijk de uitvoering van het program van rechtsherstel. Poulets sterke dialectiek, zijn moreel gezag, de kracht van zijn overtuiging speelden in dit alles een beslissende rol.

In de V.B. is hij een éne verschiining. Van huis uit, door zijn cultuur, behoorde hij niet tot de Vlaamse volksaard. Het Vlaams romantisme, dat aan de meeste flaminganten een speciaal kenmerk geeft, was hem totaal vreemd. Rechtvaardigheidszin en beredeneerde vaderlandsliefde alleen maakten van hem een der meest authentieke verdedigers van de Vlaamse rechten, de advocaat van de Vlaamse zaak. Hij achtte zich verplicht het goed recht te verdedigen van het volk dat hem tot parlamentslid koos. Hij was er diep van overtuigd, dat de miskening der rechten van de Vlaamse meerderheid België aan een dodelijk gevaar blootstelde. Zijn betoog, in 1919 te Leuven, op een der jaarlijkse congressen van de Katholieke Vlaamsche Landsbond en vooral in het parlement, zijn modellen van overtuigende retoriek. Poulet was bovendien een der zeldzame flaminganten die trachtte Franssprekende kringen te bereiken en tot zijn overtuiging te bekeren. Hij aarzelde niet in Brusselse kringen die tegen hem vooringenomen waren, op te treden en in Franse tijdschriften te schrijven. Poulet ging zich weldra vereenzelvigen met de zaak die hij kordaat en met passie verdedigde, en werd dan ook met haar door haar vijanden vereenzelvigd.

Hij voelde zich diep gegriefd door het lang uitblijven van het Vlaams rechtsherstel, plechtig beloofd door koning Albert in zijn troonrede van 1918, en door het verwerpen van het eerste voorstel tot vernederlandsing van de universiteit van Gent.

Hij was het die op het Congres van de Landsbond op 21 mei 1921 te Hasselt uitriep: „Geen herstel van grieven, geen subsidiën”. Hij schreef het wrekend artikel in *La Revue Catholique des idées et des faits* (6 april 1923), waarin hij getuigde „L'Heure est venue pour les Flamands d'en découdre avec les wallons” en dat bitter eindigde met de woorden „Les flamands ne sont pas des Sénégalais que l'on colonise de Liège ou de Paris”. Niet alleen deze voor hem ongewoon heftige taal, maar heel zijn optreden veroorzaakten hem veel narigheden. Geen leider werd zoals hij gehoond, bespot en bestookt met naamloze brieven. Hij zelf, zijn familie en ook de collega's uit de door hem

geleide regering waren het voorwerp van een echt ostracisme. Toen hij stierf waren de meeste eisen waarvoor hij gestreden had op het wettelijk vlak ingewilligd en werden door iedereen zijn grote eerlijkheid en de oprechtheid van zijn vaderlands-liefde erkend en gehuldigd.

WERKEN : *Vereenigd blijven! Geen onverzoenlijke verdeeldheid op taalgebied*, in *Het boekje van den Belgischen Soldaat* (1918); - *Le problème des langues*, in *Revue catholique des Idées et des Faits* (april 1921); - *La situation politique*, in *Revue catholique des Idées et des Faits* (6 april 1923); - *La situation politique et les points de rapprochement*, in *Revue catholique des Idées et des Faits* (2 augustus 1929).

LITERATUUR : E. Rubbens, *De persoonlijkheid van Burggraaf Poulet*, in *De Tijd* (5 december 1937); - A. van de Vyvere, *Enkele herinneringen aan Poulet*, in *Elckerlyc* (18 december 1937); - L. Moyersoën, *Prosper Poulet en de politiek van zijn tijd* (1946).

LUDOVIC MOYERSON